Република Северна Македонија
Општина Новаци
Бр. 14-364/2
08.05.2020 год
Новаци

З А П И С Н И К

Од одржаната 51-та седница- на Советот на Општина Новаци одржана на ден 08.05.2020 година со почеток во 12,00 часот**(телефонски)** .

На седницата присуствуваа следните советници**(телефонски)**:

1.Александар Канзуровски, 2.Слободе Ристевски, 3. Иванчо Котевски, 4.Наумче Смилевски , 5. Пецо Спировски, 6. Љупчо Петровски, 7. Даниела Ангелковска,8.Стефан Каранфиловски, 9.Славица Најдовска-Стојковска

Присутни вработени:Ристе Момоковски.

Д н е в е н р е д

1.Предлог-Акционен план и Програма за спроведување на општите мерки за заштита на населението од заразни болести за подрачјето на територијата на општина Новаци за 2020 година.

Дневниот ред со дополнувањето е усвоен со 9 гласа ЗА.

ПРВА ТОЧКА:Предлог-Акционен план и Програма за спроведување на општите мерки за заштита на населението од заразни болести за подрачјето на територијата на општина Новаци за 2020 година.

Претседателот на Советот телефонски се јави до сите членови на Советот, кој се изјаснија по првата и единствена точка:

Ред.бр	Име и презиме		
1.	Наумче Смилевски	ЗА	
2.	Иванчо Котевски	ЗА	
3.	Даниела Ангелковска	ЗА	
4.	Љупчо Петровски	ЗА	
5.	Славица Најдовска-Стојковска	ЗА	
6.	Слободе Ристевски	ЗА	
7.	Пецо Спировски	ЗА	
8.	Александар Канзуровски	ЗА	
9.	Стефан Каранфиловски	ЗА	

Советот со 8 гласа ЗА , донесе:

ОПЕРАТИВЕН (АКЦИОНЕН) ПЛАН И ПРОГРАМА

За спроведување на превентивна систематска дератизација на канализациониот систем, јавната депонија Мегленци, дивите депонии и ѓубришта на Општина Новаци во 2020 година.

Согласно законските одредби од Законот за заштита на население од заразни болести (член 12, 14 и 22, Сл.весник на РМ. Бр 66/04, 139/08, 99/09, 149/14 и 150/15), препораките на Комисијата за заразни болести при МЗ и чл. 26 од Законот за санитарна и здравствена инспекција (Сл. Весник на РМ бр. 71/06, 139/08, 88/10, 18/11 и 53/11), **единиците на Локалната самоуправа се должни да преземаат активности за заштита на населението од заразни болести и да донесуваат годишна програма на мерки** за заштита од заразни болести, а на предлог на надлежниот Центар за јавно здравје кој ја покрива нивната територија.

Дел од општите мерка за превенција и контрола на заразните болести предвидени со законската регулатива е и **дератизацијата** како превентивна мерка за сузбивање на глодарите како вектори преносители на заразни заболувања.

Стручните мислења, констатации и препораки изнесени во ***Елаборатот (стручно мислење***) изработен од страна на ЈЗУ Центар за јавно здравје од Битола и доставен до локалната самоуправа, како и состојбите констатирани врз основа на **Проект за штетна популација на глодари во Општина Битола и регионот** и **Компаративните евалуации кои ги изготви ЈЗУ ЦЈЗ Битола во 2007, 2009 и 2012 година,** укажуваат на алармантно високиот степен на инфестираност на стамбените и урбаните објекти и високата густина на популација на штетни глодари во скоро сите урбани места на Општина Новаци, со висок ризикот од појава на сериозни заразни заболувања кои ги пренесуваат овие вектори.

Сето ова имплицира висок ризикот од појава на сериозни заразни заболувања кои ги пренесуваат овие вектори, и изготвување на ***програма и оперативен план за контрола и уништување на глодарите територијата на Општина Новаци*** како единствена превентивна и противепидемиска мерка за заштита на населението од појава и ширење на вектор-преносливи заболувања.

<u>Цел на превентивната систематска дератизација:</u>

- Заштита на населението и животните од болести чии вектори се глодарите и отстранување на ризикот од појава и ширење на болести кои ги пренесуваат глодарите;
- Одржување на стабилна хигиено-епидемиолошката состојба во Општината;
- Создавање на пријатна и еколошки здрава животна средина.
- Отстранување на лоша хигиенска слика за Општината и урбаните заедници која би предизвикала колективно незадоволство кај граѓаните,
- Отсранување на економските штети кои настануваат како последица на зголемена инфестација со глодари.

<u>Предмет на третирање на превентивната систематска дератизација:</u>

- ***Подземниот канализациски систем со ревизионите и прифатните канализациски шахти;***

(Од утврдените состојби, услови на теренот, хигиено-епидемиолошки карактеристики за развој на биолошката популација на штетни глодари во урбани средини, ЈЗУ Центар за јавно

здравје - Битола констатира дека главната причина за значителен степен на инфестираност се должи на високата густина на популацијата на овие штетници во канализациониот систем на Општината).

- ***Дератизација на прифатниот канализациски систем на објекти од посебен јавен интерес.***

(Со превентивната дератизација како општо прифатена и релевантна противепидемиска метода се држи под контрола епидемиолошката состојба во објектите од посебен јавен интерес како училишта, детски градинки, објекти на јавната администрација и индивидуални домови и сл.)

- ***Дератизација на јавната депонија "Мегленци" и дивите депонии и ѓубришта во Општината***

(Јавната депонија е нотирана како објект со висок епидемиолошки ризик, во смисол на потенционално жариште и извор на инфестација на околните општини со глодари).

Обем на дератизациониот процес:

- ***Дератизација на подземниот канализациски систем во Село Новаци (90 шахти).***

- ***Дератизација на прифатниот канализационен систем на инфестирани објекти од посебен јавен интерес (25 шахти):***

  - Детски градинки:
    Центар за ран детски развој "Бамби";
  - Воспитно образовни институции:
    ЦОУ " Славко Лумбарковски"
  - Здравствени установи:
    Амбуланта во с.Новаци;
  - Останати објекти во градот од јавен интерес:
    Објект на локална самоуправа,
    Полицијска станица,
    Објект на пошта

- ***Дератизација на јавната депонија "Мегленци"***

Фронтално поставување на родентицидни мамци во неколку зони

Потребна работна снага за изведување на дератизацијата:

- Предвиден број на шахти (за две дератизации)..... **230 шахти**
- Планирани дератизациони групи:.....2
- Состав на дератизациона група: - 2 дератизатори
  - 1 помошен работник
- Дневна норма за дератизациона група:.....60 шахти

Временска динамика за спроведување на дератизациониот процес

1-Пролетна дератизација (прв дел од дератизационен процес-115 шахти)

- Почеток на дератизацијата: Мај
  (во зависност од реализацијата на тендерот);
- Времетраење на дератизациониот процес:.....2 дена

2-Есенска дератизација (втор дел од дератизационен процес-115 шахти)

- Почеток на дератизацијата: Октомври/Ноември
- Времетраење на дератизациониот процес:.....2 дена

Методика и техника во спроведувањето на дератизациониот процес:

- Поставување на висечки и статички парафински блокови;
- Метод на фронтално поставување;

Видови и количини на планирани родентициди(за две дератизации):

- ***1000 парафински блокови од 50 гр*** *(*родентицид со адекватна активна супстанца регистриран на територијата на Р.Македонија)

Спроведување на санитарно-профилактички мерки:

- Информирање на граѓаните за спроведување на дератизационите активности преку јавните средства за информирање и електронските медиуми најмалку 7 дена пред одпочнувањето на акцијата.
- Информирање на надлежните служби за начинот, постапката и времетраењето на дератизационите активности:

  - информација до ЈКП „Комунална Хигиена“ с.Новаци;
  - информација до Државниот санитарен и здравствен инспекторат;
  - информација до МВР Сектор за внатрешни работи-Полициска станица с.Новаци;
  - информција до Општинскиот инспекторат-Општина Новаци.
  - Информација до Сектор за превентивна здравствена заштита при Министерство за здравство

Заклучок:

Согласно препораките доставени во горенаведените документи и законската регулатива од оваа област може да се констатира следното:

- Климатските промени во смисол на неколку последователни благи и топли зими, изобилството на храна, несоодветните агро-технички мерки и лошите хигиенските навики на населението за несоодветна диспозиција на отпадот, погодуваат и нудат идеални услови за развој на популацијата на глодарите во Општината и ја наметнуваат потреба од навремено и стручно спроведувањето на програмата.
- Големиот дел поплавени површини во Општината во изминатите години, само по себе претставува ризик за нарушување на хигиено-епидемиолошката состојба и можност за инфестација со глодари. Миграција на глодарите во

урбаните приградски и градски средини го зголема ризикот од ширење на вектор преносливи болести.

- **Актуелизирање на Туларемијата**, инфективно заболување чиј резервар се глодарите а се пренесува на човекот по контактен, трансмисивен и алиментарен пат. Во Македонија се потврдени неколку случаи од ова заболување а во Косово перзистира ендемски а во изминативе години и епидемиски.
- Реалната опасност од појава на ***Хеморагичната треска, предизвикана од Хантавирусот и Муриниот Тифус предизвикан од Рицхеттсиа моосери,*** зоонози од кои првенствено заболуваат глодарите и како вектори ја пренесуваат заразата на човекот.

Сето ова налага потреба од континуитет во спроведувањето на превентивната систематска дератизација и итност во донесување на актите од страна на Општина Новаци за навремено спроведување на програмата, со што хигиено-епидемиолошката состојба во Општината во голема мера би се подобрила и би се држела под контрола.

ОПЕРАТИВЕН (АКЦИОНЕН) ПЛАН И ПРОГРАМА
ЗА КОНТРОЛА И УНИШТУВАЊЕ НА КОМАРЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЈАТА НА ОПШТИНА НОВАЦИ ВО 2020 ГОД.

Согласно законските одредби од Законот за заштита на население од заразни болести (член 12, 14 и 22, Сл.весник на РМ. Бр 66/04, 139/08, 99/09, 149/14 и 150/15), препораките на Комисијата за заразни болести при МЗ и чл. 26 од Законот за санитарна и здравствена инспекција (Сл. Весник на РМ бр. 71/06, 139/08, 88/10, 18/11 и 53/11), **единиците на Локалната самоуправа се должни да преземаат активности за заштита на населението од заразни болести и да донесуваат годишна програма на мерки** за заштита од заразни болести, а на предлог на надлежниот Центар за јавно здравје кој ја покрива нивната територија.

Дел од општите мерки за превенција и контрола на заразните болести предвидени со законсата регулатива е и **дезинсекција** како превентивна мерка за сузбивање на комарците како вектори преносители на заразни заболувања.

Стручните мислења, констатации и препораки изнесени во ***Елаборатот (стручно мислење***) изработен од страна на ЈЗУ Центар за јавно здравје од Битола и доставен до локалната самоуправа, укажуваат на високиот степен на инфестираност како во високите а посебно во ниските зони на Општината, во зоните со вегетација и во деловите од Општината околу застојните водени површини, водотоци, речни корита и сл.

Сето ова имплицира висок ризикот од појава на сериозни заразни заболувања кои ги пренесуваат овие вектори, и изготвување на ***програма и оперативен план за контрола и уништување на комарците на територијата на Општина Новаци*** како единствена превентивна и противепидемиска мерка за заШтита на населението од појава и ширење на вектор-преносливи заболувања.

Програмата за контрола на комарците изработена е:

- По методологија на **WHO**, Светската Здравствена Организација;
- По уважување на препораките на **FAO**, Организација за храна и земјоделие и
- Согласно принципите на **HACCP** стандардите

Со програмот за контрола на комарците се обезбедува:

- Елиминација на инфестацијата - ефикасно сузбивање на комарците
- Безбедност за луѓето и животните; безбедност за нецелните видови(пчели и други корисни инсекти);
- Висока еколошка одговорност на заедницата.

Целта на програмата за контрола на комарците е:

- Заштита на луѓето и животните од заразни болестите чии вектори се комарците.
- Создавање на пријатна и еколошки чиста животна средина.

Програмата ги содржи следните активности:

1. Утврдување на состојбата и процена на ризикот:

- **Утврдување на состојбата и ризиците:**
  - ***Поволните климатско биолошки фактори и благата и топла зима*** во изминатава година исклучително погодуваа за развојот на инсектите меѓу кои и комарците, овозможувајки биолошки оптимум во развојниот циклус.
  - ***Општина Новаци како дел од Пелагонискиот басен кој бил ендемско подрачје за развиток на маларијата*** во првата половина на минатиот век, е од посебено Епидемиолошко значење.
  - Со брзиот развој на транспортот, сообраќајот и комуникацијата на луѓе и стоки во регионот, се потенцира можниот ризик од нови, некарактеристични ***и нови видови на комарци во регионот (Aedes Albopictus*** - Тигрест комарец), причинители на повеке заразни болести со смртен исход а веќе присутни во соседните земји,
  - Појава на **West Nill virusot** предизвикувач на треската на западен Нил и енцефалитис со висока смртност насекаде во регионот и во Македонија, како и првиот смртен случај од оваа болест во Општина Битола во 2012 год.

- **Идентификација на видовите, однесувањето и процена на бројноста на комарците;**
  Со снимањето на теренот и утврдувањето на состојбите во изминативе години во време на најголемата активност на комарците и тоа: наутро - на жариштата; навечер - на локалитетите, утврдено е присуство на комарците од видот Anopheles и Aedes во регионот и Општината.

- **Идентификација на потенцијални локации:**
  По извршените увиди и снимање на теренот на Општината се регистрираа и идентификуваа сите постоечки локации и објекти кои ќе бидат опфатени со Програмата и планот за контрола на комарците на поширокаата територија на Општина Новаци.

- **Процена на ризик - степен на приоритет:**
  За секоја од регистрираните локации се утврдија карактеристиките и спецификите во смисла:
  - потенцијално жариште кое влијае на населението;
  - потенцијален локалитет со зголемена фреквенција на луѓе и животни.

2. Детерминирање на критичните контролни места:

- **Утврдување на локации за изведување на третманот - живеалишта на комарците:**
  Поделба на територијата на Општина Новаци на неколку сектори според еколошките услови, присуството на луѓето и сл;
  - урбани населени места и локалитети со зелениот појас кои го опфаќаат:
    Потег: Новаци, Рибарци, Гнеотино, Брод, Добровени, Скочивир, Живојно, Гермијан и Бач
    Потег: Новаци, Добромири, Горно Агларци, Долно Агларци и Далбеговци
  - течение и зелен појас на Река Црна со теченијата на помалите притоки:
    Јелешка река,
    Река Коњарка,
    Река Белица,
    Градишка река
  - Канални системи со поширокиот зелен појас кој го опфаќаат:
    Старото корито на Река Црна,
    10-ти канал,
    Канал Гнеотино-Агларци,
    Добрушевски канал и
    Канал Суводолка.
  - стоечки води на вештачкото езеро за потребите на РЕК Битола;

  Во секој поединечен сектор се изврши идентификација и тоа на:
  - ***жаришта***: места за размножување на комарците;
  - ***локалитети***: места на кои комарците летаат во потрага по храна;
  - ***бариер-зони***: заштитни области околу жариштата и населените места.

- **Планирање на третманот:**
  Имајки ја во предвид територијалната и рељефна поставеност и карактеристиките на теренот (вегетација, урбани населби, водотоци и сл), предвидено е изведување на теристичко третирање на теренот во смисол на:
  А/ Ларвициден третман и
  Б/ Адултициден третман

- **Планирање на распоред и динамика на третман:**
  - ***распоред на третирања***: се прикажува на картата на програмот, а за поединечни сектори на оперативните карти со точно дефинирани фази на напад и фази на одржување. Во распоредот за третирање се одредува и точното време на третирањето и тоа во време кога комарците се најактивни.
  - ***Динамика на третманот:***. На територијата на Општина Новаци, некогашно ендемско подрачје за развој на маларијата, каде постојат услови за развој и одржување на популацијата на комарецот планирано е изведување на ***три***

третмани за контрола на комарците во месеците Јуни - Јули - Август, со интервали помеѓу третирањата од 25-30 дена.

- Точниот број на третманите го предвидовме врз основа на утврдената состојба и редовното пратење на бројноста на комарците и климатско-метеоролошките услови во изминатава сезона.

- **План за работа на екипите за изведување на третманот;**
  Список и распоредот на екипите го утврдува изведувачот.
- **Известување:**
  - презентација за медиумите и Локалната самоуправа од страна на стручниот тим на ЦЈЗ-Битола кој ќе ја спроведува дезинсекцијата, на која ке бидат запознати со начинот, постапката и апаратурата за изведување на акцијата:
  - Пред секој третман ќе се изврши известување, информирање на јавноста по писмен пат, преку електронските медиуми или во директен контакт со следниве надлежни органи: полиција, противпожарна служба, здравствен центар, здружение на пчелари и итн, за точниот термин на акцијата, видот на препаратот, начинот на изведување на третманот.
- **Анкетирање и известување на граѓаните:**
  - Известување и информирање на граѓаните преку локалните средства за информирање.
  - Анкетирање на дел од гра"аните во врска со резултатите од акцијата

3. Мониторинг за изведување на Програмата:

- **Пратење на однесувањето на комарците;**
- **Пратење на бројноста на комарците;**
- **Пратење на промената на локациите;**
- **Пратење на микро-метеоролошките услови:**
  - температура и влажност;
  - брзина и правец на ветарот;
  - стабилност на воздухот;
  - карактер на топлотната инверзија.
- **Надзор и контрола на изведувањето:**
  Го вршат претставници на нарачателот на услугите и стручен тим на изведувачот.

4. Утврдување на постапките за изведување:

- **Избор на инсектицид:**
  А/ **Ларвициден третман**: Ларвициден препарат со адекватна активна супстанца, уредно регистриран за употреба.

  Б/ **Адултициден третман**: Инсектицид со адекватна активна супстанца, уредно регистриран за уптреба во нашава држава;

- **Избор на начинот на третирањето:**
  Ларвицидно мануелно или машинско третирање на жариштата;
  Адултицидно просторно теристичко распрскување, со УЛВ-ладно замаглување со апаратура за таа намена поставена на пикап возила и уреди за рачно распрскување од земја во тешко пристапни регии. Врз основа на утврдената состојба на територијата на Општина Новаци планирани се следниве начини на изведување:

A. **Просторно теристичко распрскување на жариштата:** сите активни и потенцијални жаришта, односно стални и повремени:
Ларвицидно мануелно третирање: 2НА
УЛВ и ладно замаглување.
Површина за третирање: 100 НА

B. **Просторно теристичко распрскување на локалитетите со густа вегетација, локалитети во урбани средини, густо населени подрачја и локалитети со зголемен број на луѓе и животни.**
Површина за третирање 50 НА
УЛВ- третман и термално замаглување.

C. **Просторно теристичко распрскување на "бариер зоните" околу населените места:**
Површина за третирање: 50 НА
УЛВ- третман и термално замаглување.

- **Вкупна површина предвидена за третирање:**
Ларвициден третман: 2 НА;(едно третирање)
Адултициден теристички третман: 600 НА (три третирања 3x200НА).

- **Оценка на квалитетот на просторното распрскување:**
Ќе се врши мерење на следниве параметрите во текот на непосредното изведување:
  - ***Микро-метеоролошки услови:***
    -температура;
    -брзина на ветер:
    -стабилност на воздух;
    -карактер на топлотна инверзија.
  - ***Изведувачки норми и неопходна стручно-техничка подршка:***
    - Овластени професионални екипи составена од медицински техничари под надзор и контрола на доктор специјали Епидемиолог, со сертификати и предходно искуство во спроведување на вакви операции.
    - функционална состојба на уредите: најмалку два професионални УЛВ аеросолни распрскувачи за ладно третирање и рачни распрскувачи.
    - дозирање на препарат: согласно декларацијата И препораките на производителот,
    - големина и густина на капки при изведувањето: 10-20 микрони(УЛВ) ;
    - маршрута: предходно утврдена спрема мапата и локалитетите.
    - брзина на движење при апликација: 10 до 20 км/час.

5. *Успешност на Програмот:*

Оценката на успешноста подразбира:
- оценка на ефикасноста и
- оценка на безбедноста на третманот што е изведен.

Оценката ја даваат нарачателот на услугата и стручен тим на изведувачот.

6. *Водење на документација:*

Евидентирање на горенаведените активности на Програмот за сузбивање на комарците:
- Периодични, после секој изведен третман;
- Годишен извештај до Советот и Градоначалникот за спроведените активности.

Заклучок:

Согласно препораките доставени во горенаведените документи и законската регулатива од оваа област може да се констатира следното:

- **Глобалното затоплување, климатските промени** во смисол на неколку последователни благи и топли зими, **големиот дел поплавени површини во непосредна близина на градот** во изминатите години, како и појавата на вируси кои предизвикуваат **појава на тропски и сутропски заболувања** неспецифични за овие региони налагаат превземање на мерки за контрола на болести кои ги пренесуваат комарци и други вектори.
- **Навременото, рационално и континуирано** преземање на мерки за темелно следење и контрола на дистрибуцијата на векторските организми е неопходно за заштита на здравјето на населението и спречување на болести кои се пренесуваат преку вектори;

Спроведувањето на активностите согласно утврдена динамика, во смисол на ларвицидна дезинсекција и адултицидна теристичка дезинсекција (во неколку фази) е единствено позната и научно потврдена превентивна мерка.

Записничар

Ристе Момоковски

Совет на Општина Новаци
Претседател
Наумче Смилевски

Република Северна Македонија • Општина Новаци • Новаци •